

Når du læser teksten om Euroislam:

Sherin Khankan: En islamisk stat er en illusion, 6. juli 2002,
<https://www.information.dk/debat/2002/07/islamisk-stat-illusion>

skal du være opmærksom på:

- de 2 måder at tolke Islam/koranen på.
- euromuslimernes forklaringer på at sekularisering og demokrati er den eneste farbare og gyldige vej for Islam.

Hvis du er ambitiøs, kan du læse mere om Euroislam: <https://www.religion.dk/viden/hvad-er-euroislam> (Dette er frivilligt)

En islamisk stat er en illusion (forkortet udg.)

Sherin Khankan

Hvor meget skal man som muslim opgive for at blive en del af det danske fællesskab. Kan man være praktiserende muslim i det danske samfund? Kan islam, demokrati og verdslighed forenes? Svaret er ja!

6. juli 2002

Lørdagskronikken

Euroislam er en naturlig konsekvens af at vi har et stigende antal muslimer i Europa, der forsøger at kombinere deres tro med den virkelighed de er en del af. Muslimer i Europa bliver ofte konfronteret med alternative forestillinger om hvad der er værdifuldt og hvorledes et samfund bør indrettes.

Forum for Kritiske Muslimer, der i dag tæller over 100 medlemmer, adskiller sig fra andre muslimske organisationer ved aktivt at fokusere på en afpolitiseret islam. Herved ønsker vi at etablere et alternativ i debatten om islam. Et alternativ der åbner op for en reformeret islamforståelse, og bryder med visse imamers monopol på at fortolke Koranen.

Der har blandt muslimer altid eksisteret en kamp om retten til at fortolke Koranen. Denne kamp involverer bl.a. reaktionære såvel som nye progressive muslimske stemmer. Ijtihad betyder fortolkning og er enkeltpersoners brug af intellektet til at forstå Koranen og Profetens sædvaner.

Man kan identificere to holdninger til spørgsmålet om fortolkning af Koranen:

Der findes dem, som tolker Koranen bogstaveligt. Disse går under betegnelsen traditionelle muslimer idet de afviser enhver form for fornyelse. Men der findes også muslimer, der kritiserer traditionen og kræver retten til at fortolke Koranen på ny.

Dette forhold behøver ikke nødvendigvis at føre til en fremmedgørelse eller udvanding af religionen. Det kan omvendt føre til en inderliggørelse af religionen, idet man aktivt forholder sig til det ord, man har lært at recitere fra barnsben - men ikke nødvendigvis forstå.

Jeg forholder mig kritisk til islam som en lovreligion. Koranen er ikke et altomfattende juridisk lovkompleks.

Ideen om at der findes én sand udlægning af islam har farlige konsekvenser, da den indebærer ekskluderingen af alle andre alternative islamtolkninger og dermed alle andre muslimer der afviger fra den påståede sande udlægning.

Dette får også konsekvenser for det danske samfund. Folk som ikke tolererer forskellighed i udlægning og praksis af islam, kan ikke forventes at være medvirkende til at forsone eksempelvis kristne og de muslimske værdier. En ren, kompromisløs islam er ikke mulig i Europa eller noget andet sted i verden. Kompromiset ligger i at inkorporere det relative i det universelle og dermed åbne op for fortolkning.

Jeg skelner mellem Koranen som det uforanderlige, universelle og ufejlbarlige og vore tolkninger som det foranderlige, relative og fejlbarlige. Fortolkningerne og dermed også vores opfattelse af religion ændrer sig i takt med samfundets udvikling. Men Koranen, det åbenbarede ord, ændrer sig ikke. Netop erkendelsen af, at vore fortolkninger ikke er ufejlbarlige er nødvendige for at aflive diskussionen om, hvem der har den sande fortolkning. Det er min holdning, at Koranen skal læses og tolkes i den tid vi lever i. Dette synspunkt kan kombineres med troen på Koranen som universel og åbenbaret.

Netop foragten for og afvisningen af det relative og individuelle der ligger i fortolkningen, er med til at skabe problemet om hvordan man forbinder Guds åbenbarede ord med den foranderlige verden.

Spørgsmålet kommer - misvisende - til at handle om hvor meget man som muslim skal opgive for at blive en del af det danske fællesskab.

Kan man være praktiserende muslim samtidig med at man er en del af det danske samfund, der hviler på demokrati og verdslighed?

Kan islam og verdslighed forenes?

- Svaret er ja.

Begrebet verdslighed betyder ganske enkelt adskillelse af religion og politik. Nogle kristne og muslimske debattører benægter muligheden af troende verdslige, idet de ønsker at bevare den konstruerede modsætning mellem de troende og sekularisterne. Men verdslige holdninger eksisterer både blandt religiøse muslimer og blandt religiøse kristne. Verdslighed udelukker ikke religiøs inderlighed, og der er ingen modsætning mellem det at være troende muslim og valget af verdslighed.

Den gængse holdning blandt muslimer er at islam er religion og stat. At hævde det modsatte er for mange uforeneligt med islam. Et af de spørgsmål, der deler muslimer, er således, hvorvidt Gud har villet skabe et teokratisk styret samfund eller ikke.

Historisk set har fremtrædende muslimske intellektuelle, filosoffer og teologer ligeledes argumenteret for en adskillelse af politik og religion. I deres argumentation indgår bl.a religiøse argumenter imod teokratiet.

Ali Abd Al-Raziq (1888-1966) som var en discipel af Muhammad Abduh, blev fordømt af et udvalg af retslærde fra Al-Azhar, da han i kølvandet på debatten om kalifatets afskaffelse i 1924 agiterede for at Profeten Muhammad var en profet og ikke en konge. Raziqs tese var at Profeten Muhammads mission var religiøs enhed baseret på tro, og ikke en islamisk statsdannelse. Raziq er interessant i denne sammenhæng fordi han ønskede et opgør med de muslimer, der bruger religionen til at legitimere den politiske magt.

Abdul Karim Soroush, iransk filosof, og kritiker af det iranske styre, er et nutidigt og mere radikalt eksempel på en fortaler for en afpolitisering af islam. Han mener, at man reducerer islam til ideologi, hvis man ikke foretager den nødvendige afkobling af religion og politik. En af hans centrale pointer er at demokratiet er den eneste acceptable styreform set ud fra en muslimsk vinkel.

Jeg mener i lighed med disse muslimske teologer at religion og politik bør være adskilte. Er man muslim er man ikke nødvendigvis tilsluttet en lovreligion der stræber efter verdensherredømmet. Ligesom der findes en mangfoldighed af fortolkninger af islam, findes der også forskellige måder at tolke islams politiske budskab på.

Et andet centralt spørgsmål i debatten om en adskillelse af religion og politik er spørgsmålet om hvorvidt islam er en lovreligion. Som troende muslim er det interessant at se på, hvad Koranen siger om dette?

Islam er ikke en lovreligion. Koranen består af over 6.300 vers, hvoraf kun 350 vers har et direkte juridisk indhold. Koranen indeholder ikke et altomfattende lovkompleks, men snarere nogle generelle moralske imperativer eller regler for hvorledes vi bør handle.

Når jeg taler for en adskillelse af religion og politik inden for islam, betyder det ikke at jeg anfægter ideen om en dialog eller et samspil mellem religion og politik. Politik er ikke værdi-løs og hviler bl.a. på religiøse værdier. Det afgørende spørgsmål er hvordan. Der er forskel på dialog og diktat. Religion skal ikke diktere politikken og omvendt skal politik ikke diktere religionen.

Hvilken betydning har denne adskillelse så i en dansk sammenhæng? I praksis er der ikke nogen muslimer der drømmer om at lave en islamisk stat i Danmark (lige foruden Hizb-ut-Tahrir - Befrielsespartiet/ et mindretal) Men det har betydning ideologisk set. For nogle muslimer ligger løsningen ikke i en fjern utopi om en ægte islamisk stat, der endnu ikke eksisterer, men lige foran os. Den ligger i demokratiet, ytringsfriheden og mangfoldigheden som styrende principper. En afpolitisering af islam vil endvidere hindre at folk misbruger religionen i politikens navn, som det er tilfældet i bla. Afghanistan, Sudan, Saudiarabien og Iran.

Demokratiet er det eneste frugtbare udgangspunkt for et samfund, hvor konkurrerende opfattelser om hvad der er værdifuldt lever side om side.

*Sherin Khankan er formand for Forum for Kritiske Muslimer

dimensioner - namedrop

typer af muslimer - religionssociolog?

Set det her??

Hvad er argumenterne for sekularisering?